

## § 14

# Revidering av vattenprogram för Uppsala kommun

## KSN-2019-1816

### Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** anta Vattenprogram för Uppsala kommun enligt **bilaga 1** med tillhörande handlingsplan enligt **bilaga 2**, samt
2. **att** ersätta Dagvattenprogram för Uppsala kommun med Vattenprogram för Uppsala kommun.

### Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 28 januari 2019 (§ 30) att uppdra till kommunstyrelsen och Uppsala Vatten och Avfall AB att se över hur vattenprogrammet kan relatera till och eventuellt inkludera dagvattenprogram och VA-policy. Utifrån uppdraget har en revidering av vattenprogrammet genomförts samordnat med VA-planens framtagande.

### Beslutsunderlag

- Arbetsutskottets förslag 26 januari 2021 § 27
- Tjänsteskrivelse daterad 26 oktober 2020
- Bilaga 1, Vattenprogram för Uppsala kommun
- Bilaga 2, Handlingsplan för Vattenprogram för Uppsala kommun

### Yrkanden

Stefan Hanna (-) yrkar:

*att Vattenprogrammet återremitteras då jag anser att programmet måste inkludera planperspektiv på hur Uppsala kommun ska säkerställa både långsiktig kapacitetsbehov av vatten samt ett redundant VA-system, att Vattenprogrammet återremitteras då jag anser att programmet måste inkludera fortsatta åtgärder som Uppsala kommun vidtar för att driva kraven på att Försvarsmakten tar sitt ansvar för PFAS-föreningarna i Uppsalas vatten.*

Kommunstyrelsen  
Protokollsutdrag

Datum:  
2021-02-10

Erik Pelling (S) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag.

### Beslutsgång

Ordförande ställer först återremissyrkanden mot ärendets avgörande idag och finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer därefter arbetsutskottets förslag mot avslag och finner att kommunstyrelsen bifaller detsamma.

### Reservation

Stefan Hanna (-) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande med motiveringen:

*Det anges i ärendet att vattenprogrammet syftar till att långsiktigt stärka och utveckla vattenarbetet och kommunens arbete med att skapa hållbara framtidslösningar för vatten i kretslopp, bevara och förvalta naturliga ekosystem i sjöar och vattendrag samt säkra tillgången till rent grundvatten. Med det syftet är det anmärkningsvärt att inte programmet inkluderar planperspektiv på hur Uppsala kommun ska säkerställa både långsiktigt kapacitetsbehov samt ett redundant VA-system där en koppling till Dalälven sannolikt är den mest realistiska lösningen. Jag anser också att Uppsala kommuns konflikt med Försvarsmakten kopplat till föroreningar med PFAS ska beröras som en del av vattenprogrammet.*

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

## § 27

# Revidering av vattenprogram för Uppsala kommun

## KSN-2019-1816

### Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** anta Vattenprogram för Uppsala kommun enligt **bilaga 1** med tillhörande handlingsplan enligt **bilaga 2**, samt
2. **att** ersätta Dagvattenprogram för Uppsala kommun med Vattenprogram för Uppsala kommun.

### Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 28 januari 2019 (§ 30) att uppdra till kommunstyrelsen och Uppsala Vatten och Avfall AB att se över hur vattenprogrammet kan relatera till och eventuellt inkludera dagvattenprogram och VA-policy. Utifrån uppdraget har en revidering av vattenprogrammet genomförts samordnat med VA-planens framtagande.

### Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 26 oktober 2020
- Bilaga 1, Vattenprogram för Uppsala kommun
- Bilaga 2, Handlingsplan för Vattenprogram för Uppsala kommun

### Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Stadsbyggnadsförvaltningen  
**Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen**

Datum:  
2020-10-26

Diarienummer:  
KSN-2019-1816

Handläggare:  
Zahrah Lifvendahl och Jan Franzén

## Revidering av vattenprogram för Uppsala kommun

### Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta

1. **att** anta Vattenprogram för Uppsala kommun enligt **bilaga 1** med tillhörande handlingsplan enligt **bilaga 2**, samt
2. **att** ersätta Dagvattenprogram för Uppsala kommun med Vattenprogram för Uppsala kommun.

### Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 28 januari 2019 (§ 30) att uppdra till kommunstyrelsen och Uppsala Vatten och Avfall AB att se över hur vattenprogrammet kan relatera till och eventuellt inkludera dagvattenprogram och VA-policy. Utifrån uppdraget har en revidering av vattenprogrammet genomförts samordnat med VA-planens framtagande.

### Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen och Uppsala Vatten och Avfall AB.

Barn- och jämställdhetsperspektiven- är inte relevanta i detta ärende. Näringslivsperspektivet beaktas vid handlingsplanens genomförande i de specifika åtgärderna.

### Föredragning

Uppsala kommun är en aktiv vattenvårdskommun och har en väl utbyggd organisation för vattenrelaterade frågor för den växande staden och tätorter. Under de senaste åren har arbetet fokuserat både på effektiva planeringsunderlag och direkta åtgärder för förbättrad vattenkvalité och ökad biologisk mångfald. Som exempel kan nämnas

lokala åtgärdsplaner för Fyrisåns huvudfåra och Hågaån, Dagvattenplan Uppsala stad, anläggningar för att rena trafikdagvatten, strategi för markanvändning ur grundvattensynpunkt, förstudie förvåtmarker längs Vattholmaån samt förstudie och genomförda åtgärder för fiskvandringssvågar längs Fyrisåns huvudfåra, Vendelån och Björklingeån.

Ett förändrat klimat med stigande medeltemperatur, förhöjda vattennivåer i sjöar, förändrade flöden i vattendragen samt en ökad och mer intensiv nederbörd kommer att ställa högre krav på planering och beredskap. En långsiktig översiktlig planering och stadsplanering är central då bebyggelse, infrastruktur och tekniska försörjningssystem måste anpassas till gällande lagstiftning för ett renare vatten och för klimatförändringar.

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska samtliga vattenförekomster ha uppnått god ekologisk och kemisk status senast år 2021 (det finns dock undantag där god status ska uppnås 2027). Vattenförekomsterna klassas i fem olika nivåer (hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig status). Samtliga vattenförekomster i Uppsala kommun är idag klassade som måttlig status. För att uppnå god status krävs stora och effektiva åtgärder.

Det reviderade vattenprogrammet syftar till att långsiktigt stärka och utveckla vattenarbetet och kommunens arbete med att skapa hållbara framtidslösningar för vatten i kretslopp, bevara och förvalta naturliga ekosystem i sjöar och vattendrag samt säkra tillgången till rent grundvatten.

Övergripande vattenfrågor hanteras idag i styrdokumentet Vattenprogram, Dagvattenprogram, och i en VA-plan som är under framtagande 2020.

Vattenprogrammet är ett övergripande styrdokument för kommunens vattenarbete med mål och önskade effekter. Kopplat till Vattenprogrammet finns flera aktiverande dokument; dagvattenplan, lokala åtgärdsplaner, VA-plan inklusive tillhörande handlingsplaner med flera. I det reviderade vattenprogrammet har dagvattenfrågor utvecklats, vilket ersätter dagvattenprogrammet.

VA-planen är ett styrdokument för kommunens VA-försörjning, såväl allmän som enskild, och tas fram och beslutas separat. Arbetet har dock skett samordnat med revideringen av vattenprogrammet.

För att uppnå god status och målen i vattenprogrammet behöver Uppsala kommun genomföra åtgärder på egen mark och inom eget verksamhetsområde. Kommunen måste även samverka med andra aktörer och intressenter och stödja åtgärder som genomförs av annan part. Samverkan gäller såväl statliga och kommunala aktörer i regionen som näringslivet, universiteten, ideella organisationer som vattenråd och vattenförbund samt kommunens invånare.

Till respektive målområde som beskrivs i förslaget till vattenprogram finns förväntade effekter beskrivna som visar vilken förflyttning som önskas.

### **Ekonomiska konsekvenser**

Vattenprogrammet är ett styrdokument och planeringsunderlag med målsättningar som ger förutsättningar för en helhetssyn på vattenåtgärder och planering av tillväxt inom kommunen. Programmet i sig ger inga ekonomiska konsekvenser.

En förutsättning för den tillhörande handlingsplanens genomförande är att finansiering av åtgärder kan hanteras i mål- och budgetprocessen. För att få en adekvat

uppfattning om kommande insatser och investeringar behövs lokala åtgärdsplaner för sjöar och vattendrag där konkreta åtgärdsförslag föreslås och kostnadsberäknas utifrån en kostnads-nyttoanalys.

Det finns möjligheter att söka extern finansiering för vissa konkreta åtgärder som exempelvis anläggande av våtmarker och fosfordammar och åtgärda fiskvandringshinder med 50 procent och i några fall 100 procents kostnadstäckning. Externa medel annonseras ofta ut med kort varsel och med olika inriktningar. Det är därmed inte möjligt att äska medel för enskilda åtgärder, varför en samlad och preventiv budgetpost för åtgärder för det enskilda året är en beprövad metod som skulle öka åtgärdstakten. Det handlar om både drift- och investeringsmedel och behovet av medel för åtgärder är omfattande.

### **Beslutsunderlag**

- Tjänsteskrivelse daterad 26 oktober 2020
- Bilaga 1, Vattenprogram för Uppsala kommun
- Bilaga 2, Handlingsplan för Vattenprogram för Uppsala kommun

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson  
Stadsdirektör

Mats Norrbom  
Stadsbyggnadsdirektör

**Aktiverande styrdokument**Datum:  
2020-10-23Diarienummer:  
KSN-2019-1816Beslutsfattare:  
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:

# Handlingsplan för Vattenprogram för Uppsala kommun

Översiktsplan

Mål och budget

Program

Verksamhetsplaner och affärsplaner

**Handlingsplaner och övriga planer**

## Inledning

Syftet med Uppsala kommuns vattenprogram är att utveckla vattenarbetet och kommunens arbete med att skapa hållbara framtidslösningar för vatten i kretslopp. Denna handlingsplan förtydligar programmets implementering, genomförande av målsättningar och åtgärder samt uppföljning av dessa. Planen kommer att revideras vartefter arbetet mot målen i programmet fortgår.

## Syfte

Handlingsplanen beskriver dels konkreta åtgärder dels specificerade handlings- och åtgärdsplaner som underlag för planering och åtgärdsarbete. En del mål har flera åtgärder, medan andra mål är mer långsiktiga och kräver aktiviteter i flera steg eller på längre sikt. Många åtgärder berör flera eller alla mål och målområden.

## Omfattning

Handlingsplanen gäller under perioden 2020–2022 och riktas till hela kommunkoncernen. Planen omfattar inte alla mål i vattenprogrammet, utan är en prioritering utifrån resurser och möjlighet till åtgärder.

## Ansvar, genomförande och spridning

Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna handlingsplanen i kommunkoncernen. Åtgärder som kräver finansiering utanför befintlig budgetram används som underlag i kommunens mål- och budgetprocess.

Vattenprogrammet berör flera sektorer i samhället som regleras i olika lagstiftningar. Åtgärder för vatten innebär ett omfattande organisatoriskt, tekniskt, finansiellt och juridiskt arbete. Att ta fram en samlad handlingsplan med konkreta åtgärder för hela Vattenprogrammets omfattning är inte motiverat.



# Målen åtgärder, indikatorer samt ansvariga

## Målområde 1 Levande sjöar och vattendrag

Mål 1A - Förbättrad vattenkvalitet: Uppnå god status i sjöar och vattendrag

Mål 1B - Ökad biologisk mångfald

Åtgärd	Samordnings-ansvarig	Delansvarig	År för genomförande
Underlag till lokalt åtgärdsarbete Sävjaån (1)	KS	MHN, UVAB	2020
Landskapsanalys Tämnaån (1)	PBN	Arbetet behöver genomföras tillsammans med Tierps och Heby kommun	2020
Utveckling vattenportalen som internt handläggarstöd inom hela vattenområdet (3)	GSN & PBN		2020
Utveckling vattenportalen som extern informationsplattform (3)	GSN & PBN		2021
Tillsyn båtuppläggningsplatser, med fokus på koppar och tributyltenn för att bland annat minska skador på vattenlevande djur (2)	MHN		2021
Utökad provtagningsprogram för recipientkontroll (2)	GSN		2021
Underlag till lokalt åtgärdsarbete Vattholmaån (1)	KS	MHN, UVAB	2021
Underlag till lokalt åtgärdsarbete Vendelån (1)	KS	MHN, UVAB	2021
Underlag till lokalt åtgärdsarbete Björklängeån (1)	KS	MHN, UVAB	2022
Underlag till lokalt åtgärdsarbete Jumkilsån (1)	KS	MHN, UVAB	2022
Underlag till lokalt åtgärdsarbete Sävaån (1)	KS	MHN, UVAB	2023
Underlag till lokalt åtgärdsarbete Olandsån (1)	KS	MHN, UVAB	2023
Åtgärdsinsatser (1)	KS	UVAB	Löpande
<b>Indikatorer</b>			
Respons (åtgärder), Status enligt VISS			

## Målområde 2 Rent grundvatten

Mål 2A - Uppnå god status i grundvatten

Åtgärd	Samordnings-ansvarig	Delansvarig	År för genomförande
Åtgärdsplan för befintligt område utifrån ”Strategi för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt”	KS		2022
<b>Indikatorer</b>			
Respons (åtgärder), Status enligt VISS			

## Målområde 3 Nederbörd som skördas

Mål 3A - Hushållning med vattenresurser

Åtgärd	Samordnings-ansvarig	Delansvarig	År för genomförande
Ekosystemtjänster – synliggöra värdet av vattenförvaltning i digital plattform	PBN	GSN	2022
<b>Indikatorer</b>			
Respons (åtgärder)			

## Målområde 4 Dagvatten

Mål 4A - En hållbar dagvattenhantering

Åtgärd	Samordnings-ansvarig	Delansvarig	År för genomförande
Riktlinjer dagvatten på kvartersmark	UVAB	MHN, PBN	2021
Handlingsplan dagvatten	UVAB		2021
Skyfallsplan	KS	PBN, GSN, UVAB, MHN	2021
Uppdatering teknisk handbok med avseende på blågrågröna systemlösningar i gata	GSN		2021
Strategi för uppföljning av olika typer av dagvattenanläggningar	MHN		2022
<b>Indikatorer</b>			
Respons (åtgärder)			

## Uppföljning

Handlingsplanen är ett underlag för årlig rapportering till vattenmyndigheten avseende hur Uppsala kommun vidtar åtgärder i syfte att uppnå god status i yt- och grundvattenförekomster. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning samt föreslår åtgärder som på sikt riktar sig mot samtliga mål i programmet.

## Relaterade dokument

- Vattenprogram för Uppsala kommun

**Aktiverande styrdokument**

Datum:  
2020-09-01

Diarienummer:  
KSN-2019-1816

Beslutsfattare:  
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:

# Vattenprogram för Uppsala kommun

Översiktsplan

Mål och budget

**Program**

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Handlingsplaner och övriga planer

## Inledning

Uppsala kommun ska vara världsledande i miljö- och klimatomställningen där FN:s Agenda 2030, Parisavtalet och EU:s ramdirektiv för vatten visar vägen för en hållbar och klimatsmart kommun. En väsentlig del av kommunens miljö- och klimatarbete är att säkra och värna kommunens vattentillgångar och vattenkvalitet.

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska samtliga vattenförekomster ha uppnått god ekologisk och kemisk status senast år 2021 (det finns undantag där god status ska uppnås 2027). I den svenska vattenförvaltningen uttrycks målen i miljöbalken som rättsligt bindande miljökvalitetsnormer (MKN). Uppsala kommun är ansvarig för att miljökvalitetsnormerna följs i kommunens planering.

Ett förändrat klimat med stigande medeltemperatur, förhöjda vattennivåer i sjöar, förändrade flöden i vattendragen samt en ökad och mer intensiv nederbörd kommer att ställa höga krav på planering och beredskap. En långsiktig översiktlig planering och stadsplanering är central då bebyggelse, infrastruktur och tekniska försörjningssystem måste anpassas för att klara extrema väderhändelser och de klimatförändringar som väntar.

## Syfte

Syftet med Uppsala kommuns vattenprogram är att utveckla vattenarbetet och kommunens arbete med att skapa hållbara framtidslösningar för vatten i kretslopp. Vattenprogrammet syftar även till att långsiktigt stärka kommunens arbete med att bevara och förvalta naturliga ekosystem i sjöar och vattendrag samt säkra tillgången till rent grundvatten.

Vattenprogrammet:

- beskriver målområden
- stärker förvaltningen av kommunens sjöar, vattendrag och grundvattenresurser för att nå målen i EU:s vattendirektiv och bidra till genomförandet av FN:s Agenda 2030
- är ett ramverk för samverkan i vattenfrågor inom hela kommunkoncernen

Vattenprogrammet har övergripande målområden med förväntade effekter för utvärdering. Åtgärder konkretiseras i handlingsplanen.

## Omfattning

Vattenprogrammet anger inriktning och mål för kommunens vattenarbete som omfattar yt- och grundvatten.

Uppsala kommun ska i enlighet med Hav- och vattenmyndigheten ta fram en särskild Vatten- och avloppsplan som ska samordnas med översiktsplanen och övriga målsättningar inom vattenområdet. VA-planen kommer bestå av en nulägesbeskrivning av VA-försörjningen, riktlinjer för kommunens planering för VA-försörjning, handlingsplaner för den allmänna och enskilda VA-försörjningen samt var den allmänna VA-försörjningen ska byggas ut. VA-planen ingår inte i Vattenprogrammet.

Till programmet hör en handlingsplan som definierar nämnders och bolags ansvar och prioriterad åtgärd utifrån programmets målområden.

## Vattenprogrammets bidrag till god vattenstatus

Vattenprogrammet fördjupar översiktsplanens vägledning för fysisk planering som berör vattenfrågorna.

Vattenmyndigheterna har utifrån EU:s ramdirektiv för vatten tagit fram åtgärdsprogram för varje vattendistrikt. För att prioritera åtgärder utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv krävs en ökad detaljeringsnivå genom lokala handlingsplaner för Uppsala kommun.

Lokala handlingsplaner för vatten är Uppsala kommuns strategiska underlag för ett lokalt och operativt åtgärdsarbete, samt ett kunskapsunderlag som strukturerar kommunens vattenplanering för att uppnå god status i sjöar och vattendrag. Handlingsplanerna redovisar aktuell status på vattnet, lokala påverkanskällor, förbättringsbehov samt möjliga och realistiska åtgärder som behöver genomföras om god status ska kunna nås. Handlingsplanerna är ett planeringsunderlag och en förutsättning för helhetssyn på åtgärder och planering av stadens tillväxt. Lokala handlingsplaner för vatten är inte åtgärdsprogram enligt MB 5 kap.

För att säkra dricksvattenförsörjningen för stadens tillväxt och uppnå god status i grundvattenförekomsterna har Uppsala kommun tagit fram en ”Strategi för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt”. Strategin syftar till att beakta och hantera risker som påverkar grundvattenkvaliteten i Uppsala- och Vattholmaåsarna samt att skydda grundvattenförekomsterna och uppnå MKN enligt ramdirektivet för vatten.

## Ansvar, genomförande och spridning

Kommunstyrelsen ansvarar för vattenprogrammet och har det övergripande ansvaret för att följa upp och utvärdera genomförandet av programmet. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Revidering sker genom concernsamordnad beredning. Alla nämnder och bolagsstyrelser är ansvariga för att implementera programmet i sin verksamhet och genomföra de åtgärder som de ansvarar för enligt handlingsplanen.

För att uppnå vattenprogrammets mål behövs samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser. Samverkan gäller även statliga och kommunala aktörer i regionen samt näringslivet, universiteten och kommunens invånare. Forskningsinitiativ är en viktig del i genomförandet av framtidens vattenresurshushållning med innovationer för samhällsbyggnadsbyggnad och klimat.

## Definitioner och begrepp

*Agenda 2030*: År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som innehåller de 17 Globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

*Allmän VA*: En va-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande, inflytande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldigheter.

*Avrinningsområde:* Ett landområde, inklusive sjöar, som avvattnas via samma vattendrag. Området avgränsas av höjdskillnaderna i landskapet, som skapar vattendelare gentemot andra avrinningsområden.

*Dagvatten:* Regn och smältvatten från anlagda ytor till exempel vägar och hustak.

*Dagvattenanläggning:* En anläggning för avledande eller omhändertagande av dagvatten. Avser i regel rör/ledning eller damm, magasin som omfattas av någon typ av rening eller fördröjning.

*Dricksvattentäkt:* Uttag av ytvatten eller grundvatten för dricksvattenproduktion.

*Ekologisk status:* En bedömning av kvaliteten utifrån förekomsten av växt- och djurarter.

*Ekologisk kompensation:* Gottgörelse av negativ påverkan på naturmiljö som utgör allmänna intressen, såsom arter, naturtyper, ekosystemfunktioner och upplevelsevärden.

*Enskilda avlopp:* Avlopp som inte är anslutna till det kommunala avloppsnätet.

*God ekologisk status:* Innebär att det finns en väl fungerande ekologisk funktion i vattenmiljön. Förutsättningar i form av strukturer och god vattenkvalitet finns för att arter som är typiska för vattentypen ska förekomma i tillräckligt stor utsträckning. Den ekologiska funktionen har förutsättningar att finnas kvar långsiktigt. Bedömningar av ett antal bestämda kvalitetsfaktorer görs för att fastställa statusen.

*God kemisk status:* Innebär att halterna av utpekade och prioriterade ämnen är lägre än de gränsvärden som definierats.

*God kvantitativ status:* Innebär att det finns tillräcklig tillgång på grundvatten.

*Grundvatten:* Det vatten som utgör den underjordiska delen av vattnets kretslopp i naturen, finns där jordens porer och bergets sprickor är helt vattenfyllda.

*Limnisk:* Sötvattenmiljö. En limnisk organism är en organism som lever i sötvatten.

*Lokala handlingsplaner för vatten:* Uppsala kommuns underlag för lokalt åtgärdsarbete och är strategiska kunskapsunderlag som strukturerar kommunens vattenplanering för att uppnå god status i sjöar och vattendrag.

*Miljökvalitetsnorm:* Uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt, i normalfallet är det god status som ska nås.

*Ramdirektiv för vatten:* Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Ramdirektivet är implementerat i miljöbalken.

*Skörda vatten:* En betraktelse av vatten som resurs och inte ett problem dvs när vattnet nyttiggörs. Nederbörd inklusive dagvatten av god kvalitet kan skördas till bevattning, klimatutjämnare, kylning, odling, tvättning mm.

*Tillrinningsområde:* Är samma area som avrinningsområdet men utan vattenytorna.

*Vandringshinder:* Hinder som hindrar djur från att vandra. För fisk är det ofta dammar vid vattenkraftverk eller vägtrummor som utgör problem när fisken ska leka.

*Vattenförekomst:* Större sjöar, vattendrag och grundvattenmagasin som omfattas av miljökvalitetsnormer.

*Vattendistrikt:* Det svenska vattenförvaltningsarbetet är indelat i 5 distrikt.

*Vattenförvaltning:* Det arbete som bedrivs i Sverige för att nå målsättningen med ramdirektivet för vatten, omfattar planering, skötsel och vård av vattenresurser.

*Vattenmyndighet:* Sverige är indelat i fem vattendistrikt. En länsstyrelse i varje vattendistrikt är vattenmyndighet.

*Vattentäkt:* Uttag av ytvatten eller grundvatten.

*Ytvatten:* Vatten som finns på jordytan, det vill säga sjöar, vattendrag, våtmarker och hav.

*Åtgärdsprogram:* Vattenmyndigheten formulerar åtgärdsprogram för de vatten som inte når önskad status, i normalfallet god status.

*Övrigt vatten:* Vatten som inte är vattenförekomster benämns som övrigt vatten. För att benämnas som vattenförekomst ska vattnet ha en viss omfattning (yta, längd).

## Nuläge

Uppsala är en kommun i tillväxt och ligger i ett strategiskt läge med nära tillväxtområden i Mälardalen och Stockholm/Arlanda. Översiktsplanen 2016 anger att det ska finnas en beredskap för att befolkningen kan öka till minst 340 000 invånare år 2050. En utveckling av kommunen innebär krav på en trygg och fungerande vattenförsörjning och ett hållbart omhändertagande av vatten med olika grader av renhet. En tillväxt ger samtidigt möjligheter att utveckla nya metoder och tekniker med en högre innovationsnivå för att klara miljö- och klimatkrav, effekten av klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, rent dricksvatten, ökade krav i lagstiftning och åtgärder för att minska spridning av miljögifter till sjöar och vattendrag.

EU:s ramdirektiv för vatten innefattar yt- och grundvatten. Uppsalas sjöar och vattendrag ska enligt direktivet och miljöbalken uppnå god ekologisk och kemisk status till år 2021 eller senast till år 2027. Ingen av vattenförekomsterna i Uppsala kommun uppnår idag god status.

## Lagstiftning

Vattenarbetet styrs utifrån flera lagar, förordningar och åtgärdsprogram främst genom miljöbalken (MB), plan- och bygglagen (PBL), lagen om allmänna vattentjänster (LAV), EU:s Vattendirektiv samt nationella och regionala livsmedelsstrategin.

## Målområden

Målområden i programmet grundar sig i EU:s vattendirektiv, nationella och regionala miljö kvalitetsmål, globala hållbarhetsmål och tillståndet i Uppsala kommuns vattenresurser.



## Målområde 1 - Levande sjöar och vattendrag

Målområdet innebär att Uppsala kommun aktivt verkar för att vattenförekomster uppnår god ekologisk och kemisk status enligt EU:s ramdirektiv för vatten.

### Mål 1A - Förbättrad vattenkvalitet: Uppnå god status i sjöar och vattendrag

#### Förväntad effekt

- Ett effektivt operativt åtgärdsarbete, internt och i samverkan med andra aktörer, utifrån framtagna kunskaps- och åtgärdsunderlag
- En utökad långsiktig miljöövervakning av kommunens vattenförekomster så att effekten av åtgärderna kan följas och underlag förbättras

### Mål 1B - Ökad biologisk mångfald

#### Förväntad effekt

- Funktioner och samband för biologisk mångfald i kommunens blå infrastruktur är utvecklade
- En minskad fragmentering i limniska livsmiljöer för växter och djur
- En ökad andel ekologisk kompensation för limniska miljöer genom stadsplanering
- En förbättring av fysiska förutsättningar för fisk, bottendjur, groddjur, och sjöfåglar i vattenecosystem genom att åtgärda vandringshinder, återskapad vegetation i åkanter och strandmiljöer samt en ökad variation i vattennivåer och vattenflöden
- Ökade insatser för att skydda limniska värden i naturområden
- Minskad sårbarhet vid översvämningar från Fyrisån genom grönska, våtmarker och andra översvämningsbara ytor
- Nya blå och gröna miljöer i liten och stor skala har skapats. Dessa bidrar till ekologisk resiliens vid bebyggelse

## Målområde 2 – Rent grundvatten

Målområdet innebär att Uppsala kommun aktivt verkar för att grundvattenförekomster uppnår god kemiskt och kvantitativ status enligt EU:s ramdirektiv för vatten.

### Mål 2A - Uppnå god status i grundvatten

#### Förväntad effekt

- Den långsiktiga samhällsplaneringen prioriterar det långsiktiga skyddet av grundvattenförekomster

## Målområde 3 - Nederbörd som skördas

Målområdet innebär att nederbörd är en resurs som ska skördas, samlas upp, och nyttjas för samhällsbyggnadens olika vattenfunktioner och behov.

### **Mål 3A - Hushållning med vattenresurser**

#### *Förväntad effekt*

- Samhällsbyggnadsplaneringen skapar utrymme för multifunktionella anläggningar som ger mervärden ur fler perspektiv än bara dagvattenrening
- Vatten skördas för invånarnas behov av odling och grönyteskötsel
- Nederbörd samlas i fler växtbäddar i gatumiljöer för att utveckla grönska som ett skydd mot värmeböljor
- Nederbörd skördas som skapar en mer attraktiv stadsmiljö med lägre risk för översvämning och minskade konsekvenser vid torka
- Vattenförsörjningen är inriktad mot en ökad recirkulation och återbruk av vatten i olika former
- Vatten finns i tillräcklig mängd för livsmedelsproducerande verksamheter
- Vattenanvändningen inriktad mot ett ökat återbruk med implementering av ny teknik i både för hushåll och verksamheter
- Anpassning utifrån förändrade klimatförhållanden som skyfall och ökad variation i vattenståndet i sjöar och vattendrag

### **Målområde 4 - Dagvatten**

Målområdet innebär att renat dagvatten är en resurs som ska användas som en del av effektiv vattenanvändning och bidra till minskad förorening av yt- och grundvatten.

#### **Mål 4A - En hållbar dagvattenhantering**

#### *Förväntad effekt*

- Uppsala kommun är offensiv i arbetet för en god dagvattenhantering i hela samhället
- Dagvatten uppehålls och renas innan vidare avledning
- Trafikdagvatten uppehålls och renas med hjälp av anläggningar för grönska innan vidare avledning
- Innovativ rening provas i områden med krav på yteffektiva lösningar
- Renat dagvatten recirkuleras för olika ändamål där det nyttjas för bevattning, klosettwater mm.
- Långsiktigt ökad miljöövervakning för dagvattenanläggningar bidrar till att effekten av åtgärder kan följas och underlag förbättras.

### **Uppföljning**

Kommunstyrelsen är ansvarig för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för årlig uppföljning och utvärdering av programmet och handlingsplanen. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen.

## Relaterade dokument

- FN:s agenda 2030
- Parisavtalet
- Uppsala kommun - Mål och budget 2020–22
- Uppsala kommun - Översiktsplan 2016
- Uppsala vatten och avfall AB - Affärsplan
- Uppsala kommun - Miljö- och klimatprogram 2014–2023
- Uppsala kommun - Ekologisk hållbarhet – samlande ramverk för program och planer